УДК 336.72

DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/6-85-25>**Іванченко В. О.**

Державне підприємство «Державний дорожній науково-дослідний інститут імені М. П. Шульгіна»

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Досліджено стратегічні напрями формування механізмів сталого розвитку підприємництва в сільському господарстві, серед яких можливо виділити екологічний, соціальний та економічний. Ці три напрями забезпечуються реалізацією відповідних механізмів – економічного розвитку, соціального розвитку та екологічного розвитку. Реалізація кожного із механізмів забезпечує процес сталого розвитку підприємництва в сільському господарстві. Кожен із механізмів має низку складників, без реалізації яких процес сталого розвитку не відбудеться. Серед складників механізму економічного розвитку можливо виділити дотримання економічних законів, розвиток виробничого потенціалу, зменшення витрат та оптимізацію виробництва. Механізм соціального розвитку включає використання ресурсоощадних технологій, забезпечення безвідходного виробництва та дотримання природних законів. Механізм екологічного розвитку серед складників має розвиток людського капіталу, підвищення його добробуту, освіти та якості життя, запровадження повної зайнятості та солідарної відповідальності.

Ключові слова: механізм сталого розвитку, напрями формування механізмів сталого розвитку, механізм економічного розвитку, механізм соціального розвитку, механізм екологічного розвитку.

Постановка проблеми. Процес сталого розвитку підприємництва в сільському господарстві не може бути реалізованим без запровадження чітких та дієвих механізмів його забезпечення. Тут на перше місце виходить процес раціонального використання та відтворення природних ресурсів у сільському господарстві, покращення екологічних показників виробництва, всебічний розвиток людського капіталу та суспільства, де воно працює, підвищення рівня добробуту та якості життя. Досягти цього можливо тільки чітко окресливши стратегічні напрями формування механізмів забезпечення сталого розвитку підприємництва в сільському господарстві та виділивши в їх складі механізми економічного, соціального та екологічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наукових колах спостерігається значна кількість досліджень процесу сталого розвитку та механізмів його реалізації. Так, питанню реалізації цих механізмів у регіонах України та на селі і в сільських територіях приділяли увагу науковці О.Б. Ватченко і В.М. Ільченко [1] та Л.Д. Тулуш і О.Д. Радченко [2]. Питанням організаційно-економічних механізмів сталого розвитку – науковці П.Р. Пуцентейло [3] та К.Д. Примака; Л.Є. Довгань [4]. А характеристикам самих механізмів сталого розвитку – науковці О.О. Плахотнік та І.М. Чернявська [5] й І.А. Чайковський [6].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Однак, незважаючи на численні дослідження, залишається невирішеною низка питань щодо напрямів формування механізмів забезпечення сталого розвитку підприємництва в сільському господарстві.

Мета статті. Розкрити та охарактеризувати стратегічні напрями формування механізмів сталого розвитку підприємництва в сільському господарстві та надати характеристику складників цих механізмів.

Виклад основного матеріалу. Сталий розвиток підприємництва в сільському господарстві базується на системі раціонального використання природних ресурсів, що передбачає їх збереження та примноження для майбутніх поколінь. Цього можливо досягти, використовуючи у виробничому процесі чіткі підходи, окреслені механізмами

забезпечення сталого розвитку підприємництва. У наукових колах існує велика кількість досліджень, що характеризують «механізм» як наукову категорію [7; 8; 9; 10]. Тому можливо стверджувати, що такі механізми в сільському господарстві базуються на організаційних, управлінських, соціальних, екологічних, техніко-технологічних та фінансово-економічних його складниках та завжди передбачають систему забезпечення розвитку за економічною, соціальною та екологічною складовими частинами.

Відповідно до рис. 1, сталий розвиток підприємництва в сільському господарстві забезпечується реалізацією механізмів економічного, соціального та екологічного розвитку.

Кожен зазначений механізм включає в себе низку складників, що забезпечують його реалізацію. Основними складниками механізму економічного розвитку є:

- дотримання економічних законів еволюції виробничих відносин у їх взаємозв'язку з розвитком продуктивних сил;
- розвиток виробничого потенціалу із нарощенням капіталу та зменшеннями витрат;
- оптимізація виробничих і розподільних відносин.

Механізми екологічного розвитку включають:

- дотримання природних законів розвитку;
- використання ресурсозберігаючих технологій;
- забезпечення безвідходного виробництва.

Механізми соціального розвитку вирішують питання:

- всебічного розвитку людського капіталу;
- повної зайнятості і солідарної відповідальності;
- високого рівня добробуту і якості життя.

Без реалізації кожної із складових частин окремого механізму процес сталого розвитку підприємництва не відбудеться. Підприємництво як суб'єкт економіки та її складник повинно працювати в межах інститутів та інституцій, що сформували економічні закони еволюції виробничих відносин на шляху до розвитку продуктивних сил. Крім цього, сталий розвиток підприємництва у сільському господарстві потребує підвищення ефективності виробництва в поєднанні із зміною структур споживання [11]. Це дозволить забезпе-

Рис. 1. Складники механізмів, що забезпечують сталий розвиток підприємництва в сільському господарстві

Джерело: розроблено автором

чити економічне зростання за одночасного зменшення витрат енергії, сировини і відходів. Формуванню основ сталого розвитку підприємництва сприятиме стабільне енерго- та ресурсозбереження. Цей процес постійно повинен забезпечуватися розвитком виробничого потенціалу із нарощенням капіталу та зменшеннями витрат. Також повинно бути забезпечене на належному рівні управління, яке забезпечить реалізацію зазначеного вище та оптимізацію виробничих і розподільних відносин підприємництва.

Оскільки підприємництво працює в сільському господарстві і, відповідно, великою мірою залежить від використання потенціалу земельних ресурсів, залежності від біологічних активів та природно-кліматичних умов. Тому на передній план виходить реалізація механізму екологічного розвитку. Крім цього, забезпечення покращення екологічних показників та виробництво екологічно чистої продукції є основною тезою самого процесу сталого розвитку. Підприємництво для забезпечення сталого розвитку в сільському господарстві повинно забезпечити дотримання природних законів розвитку шляхом використання матеріально-енергетичних та інформаційних можливостей навколишнього середовища. Щоб забезпечити майбутні покоління ресурсами на сьогоднішньому їх рівні та зберегти і поліпшити екологічне становище, підприємництву в сільському господарстві потрібно використовувати ресурсоощадні та ресурсозберігаючі технології, що передбачають також забезпечення зменшення відходів або взагалі застосування безвідходного виробництва.

Реалізація цих механізмів у свою чергу забезпечить підвищення якості життя та запровадить систему солідарної відповідальності. Розвиток виробництва та покращення екологічних показни-

ків у свою чергу збільшить рівень добробуту населення, що передбачає розвиток людського капіталу та ріст зайнятості населення.

Але поряд із цим потрібно враховувати, що велика залежність кінцевого результату в діяльності підприємництва в сільському господарстві від наявних земельних ресурсів та природно-кліматичних умов спричиняє дуже малу сталість показників порівняно із іншими секторами економіки. А крім цього, також потрібно враховувати і те, що за однакових обсягів витрат на 1 га сільськогосподарських угідь залежно від перерахованих факторів різні підприємства можуть отримати різні потенційні можливості до виробництва продукції.

Зважаючи на зазначене, можна стверджувати, що в межах реалізації механізмів сталого розвитку та забезпечення їх складників підприємництво в сільському господарстві працює під постійним впливом низки інституцій та інститутів. Ці інститути та інституції мають вагомий вплив на сільське господарство та у свою чергу залежність від низки зовнішніх та внутрішніх факторів.

До зовнішніх факторів, що постійно формують інституції, диктують «правила гри» та відіграють визначальну роль у формуванні сталого розвитку сільського господарства, за [11] належать:

- природно-кліматичні умови та стан і якість земельної ділянки;
- доступність ресурсів для виробництва;
- конкурентне середовище;
- наявність точок збуту та розвиненість внутрішнього і зовнішнього попиту;
- державна підтримка;
- державна науково-технічна політика;
- інвестиційний клімат;
- цінова і податкова політика;

- коопераційно-інтеграційні зв'язки в агро-продовольчій системі;
- соціальний розвиток села;
- забезпечення трудовими ресурсами;
- зовнішньоекономічні умови.

Ця група зовнішніх факторів формує інституційне середовище, яке надає можливість реалізувати механізми сталого розвитку підприємництва. У межах цих інститутів та у межах кожного окремого механізму для його реалізації виникає низка чинників, що можуть або розвивати виробництво, або його зупиняти. Але за системою сталого розвитку чинники, що стимулюють виробництво, та такі, що його знижують, у процесі реалізації зазначених механізмів повинні постійно знаходитися у чіткому балансі. Така ситуація досягається тільки застосуванням ефективного управлінського фактору. Саме стиль і методи управління формують основні складники внутрішніх факторів, що забезпечують реалізацію механізмів сталого розвитку. До таких факторів відносять:

- кваліфіковане керівництво підприємництвом;
- якісний аналіз виробничої ситуації;
- застосування інновацій та новітніх технологій;
- постійну модернізацію та диверсифікацію виробництв із орієнтацією на кінцевого споживача;
- ефективне використання наявного ресурсного потенціалу;
- постійну адаптацію до мінливих умов зовнішнього середовища.

Саме підприємництво, у якому управлінська ланка забезпечить високу якість своєї продукції та дотримання екологічних норм і стандартів, зможе забезпечити процес сталого розвитку. Підприємництво, яке випускає неконку-рентоспроможну продукцію, використовує застарілі технологічні процеси, не матиме успіху в довготривалій перспективі [12; 13].

Поряд із зазначеними факторами вагоме значення також мають соціальні фактори, що формують механізм соціального розвитку. Саме соціальний капітал, який забезпечує робочою силою виробництво та забезпечує соціальну стабільність, є основою для забезпечення процесу сталого розвитку підприємництва в сільському господарстві. Всебічний розвиток людського капіталу та суспільства загалом є одним із найважливіших пріоритетів у забезпеченні прав і свобод громадян, що здійснюється в межах формування відкритого суспільства. Основним завданням такого суспільства буде забезпечення посилення ролі основних груп населення, особливо у сільській місцевості, та у формуванні соціально-економічних перетворень за умови ефективного господарювання.

Зважаючи на зазначене, реалізація механізмів забезпечення сталого розвитку підприємництва в сільському господарстві відбувається суто за стратегічними напрямками, що їх формують. Серед таких напрямків формування механізмів забезпечення сталого розвитку підприємства виділяється низка екологічних, що є основою сталого розвитку. Оскільки у сільському господарстві збереження та раціональне використання земельних ресурсів є пріоритетом, то значна питома вага земельних ресурсів у складі капіталу визначає необхідність збалансованого розвитку підприємництва в сільському господарстві. Цього можливо досягти, застосувавши культури сівозмін та нових технологій підвищення ефективності виробництва, його екологічності та економії ресурсів.

За системою сталого розвитку в екологічному напрямі одним із основних напрямів є забезпечення використання природно-ресурсного потенціалу в інтересах сучасного і майбутніх поколінь. Для його реалізації потрібно дотримуватися таких заходів, як:

- виробництво і споживання ресурсів тільки в межах ефективних норм;
- формування ефективної інноваційно-інвестиційної політики, спрямованої на розроблення та запровадження новітніх ресурсозберігаючих, маловитратних та маловідходних технологій, а крім цього, виробництво екологічно чистої продукції.

Крім екологічного напрямку, реалізація механізмів забезпечення сталого розвитку підприємництва відбувається і за соціальним напрямом. Без підтримки суспільства забезпечити процес сталого розвитку підприємництва буде неможливо, тому покращення добробуту населення, умов його проживання, рівня освіти та рівня його доходу є основними напрямками. Цьому також має сприяти «Корпоративна соціальна відповідальність». В основу корпоративної відповідальності покладено ідеї, які є продовженням концепції сталого розвитку, тобто те, що підприємництво у своїй діяльності відповідає не лише перед сучасним, але й перед майбутніми поколіннями. Саме тому воно повинно контролювати як економічні, так і соціальні та екологічні показники своєї діяльності. Корпоративна соціальна відповідальність – це філософія поведінки господарюючого суб'єкта і концепція здійснення своєї діяльності з державою, підприємствами-контрагентами та іншими представниками бізнесу з акцентами на такі орієнтири, як [12; 14]:

- виробництво якісної продукції та надання якісних послуг;
- створення привабливих робочих місць;
- виплата легальної заробітної плати;
- здійснення інвестицій у розвиток людського потенціалу;
- дотримання законодавства: податкового, трудового, екологічного та іншого; ефективне ведення бізнесу;
- врахування соціальних сподівань та загальноприйнятих норм ведення бізнесу;
- підтримання ідеї формування громадянського суспільства через фінансову підтримку відповідних програм [12; 14].

Іншими словами, діяльність підприємництва в сільському господарстві несе екологічну, соціальну та економічну відповідальність перед суспільством.

Висновки і пропозиції. Серед основних стратегічних напрямів формування механізмів сталого розвитку підприємництва в сільському господарстві можливо виділити екологічний, соціальний та економічний. Ці три напрями забезпечується реалізацією відповідних механізмів – економічного розвитку, соціального розвитку та екологічного розвитку. Реалізація кожного із механізмів забезпечує процес сталого розвитку підприємництва в сільському господарстві. Кожен із механізмів має низку складників, без реалізації яких процес сталого розвитку не відбудеться. Серед складових частин механізму економічного розвитку можливо виділити дотримання економічних законів, розвиток виробничого потенціалу, зменшення витрат та оптимізацію виробництва. Механізм соціального розвитку включає використання ресурсоощадних технологій, забезпечення безвід-

ходного виробництва та дотримання природних законів. Механізм екологічного розвитку серед складників має розвиток людського капіталу, підвищення його добробуту, освіти та якості життя, запровадження повної зайнятості та солідарної відповідальності.

Стратегічні напрями формування механізмів забезпечення сталого розвитку підприємництва в сільському господарстві повинні забезпечити ефективне виробництво сільськогосподарської про-

дукції та покращання соціально-економічних та виробничих умов праці; підвищення реальних доходів населення; зростання освітнього і культурного рівня населення; створення сприятливих умов для охорони здоров'я, материнства і дитинства в сільській місцевості; побудову соціально орієнтованої економіки; екологізацію виробництва; підвищення рівня збалансованості економіки за рахунок переорієнтації виробництва засобів виробництва на задоволення потреб населення.

Список використаних джерел:

1. Ватченко О.Б., Ільченко В.М. Механізм забезпечення сталого розвитку регіонів України. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21.19. С. 205–212
2. Тулуш Л.Д., Радченко О.Д. Фінансове забезпечення сталого розвитку села і сільських територій України. *Збірник тез*. 2020. Частина 1. С. 262–265
3. Пуцентейло П.Р. Організаційно-економічний механізм забезпечення сталого розвитку м'ясного скотарства. *Актуальні проблеми економіки*. 2011. № 3 (117). С. 80–86
4. Примак К.Д., Довгань Л.Є. Організаційно-економічний механізм забезпечення сталого розвитку підприємства. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2015. 7 с.
5. Плахотнік О.О., Чернявська І.М. Механізм забезпечення сталого розвитку промисловості України в умовах нестабільної геополітичної ситуації. *Ефективна економіка. Електронне наукове фахове видання*. 2014 № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2020/5.pdf (дата звернення 12.12.2020).
6. Чайківський І.А. Механізми забезпечення сталого розвитку сільсько-господарських підприємств. *Інноваційна економіка*. 2014. № 6. С. 108–114.
7. Радченко О.В. Категорія «механізм» у системі державного управління. *Держава та регіони*. 2009. № 3. С. 64–69.
8. Альберда Т.Г. Механізм як загальнонаукова і правова категорія (правовий механізм). *Молодий вчений*. 2013. № 2 (02). С. 64–68.
9. Федорчук О.В. Класифікація механізмів державного управління. *Демократичне врядування*. 2008. № 1. С. 10–12.
10. Лузан Ю.Я. Організаційно-економічний механізм забезпечення розвитку агропромислового виробництва України: теоретико-методологічний аспект : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: спец. 08.00.03. Київ : ННЦ ІАЕ, 2010. 31 с.
11. Сідляр О.І. Складові сталого розвитку аграрного сектора економіки. *Ефективна економіка. Електронне наукове фахове видання*. 2014. № 11. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3561> (дата звернення 12.12.2020).
12. Иванов В.А. Методологические основы устойчивого развития аграрного сектора. *Экономические и социальные перемены: факты, тенденции, прогноз*. 2011. Вип. 4 (16). С. 109–121.
13. Мікула Н.А. Факторні впливи на сталий розвиток сільських територій прикордонних регіонів. *Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. Економічні науки*. 2013. Вип. 1. С. 237–246.
14. Попова О.Л. Сталый розвиток агросфери України: політика і механізми. НАН України; Ін-т екон. та прогноз. НАН України, Київ. 2009. 352 с.

References:

1. Vatchenko O.B., Ilchenko V.M. (2011) Mekhanizm zabezpechennya staloho rozvytku rehioniv Ukrayiny [The mechanism of sustainable development of the regions of Ukraine]. *Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny*, vol. 21.19, pp. 205–212.
2. Tulush L.D., Radchenko O.D. (2020) Finansove zabezpechennya staloho rozvytku sela i silskykh terytoriy Ukrayiny [Financial support for sustainable development of villages and rural areas of Ukraine]. *Zbirnyk tez*, vol. 1, pp. 262–265.
3. Putsenteylo P.R. (2011) Orhanizatsiyno-ekonomichnyy mekhanizm zabezpechennya staloho rozvytku myasnoho skotarstva [Organizational and economic mechanism for sustainable development of beef cattle]. *Aktualni problemy ekonomiky*, vol. 3 (117), pp. 80–86.
4. Prymak K.D., Dovhan, L.Ye. (2015) Orhanizatsiyno-ekonomichnyy mekhanizm zabezpechennya staloho rozvytku pidpryyemstva [Organizational and economic mechanism for sustainable development of the enterprise]. *Ekonomichnyy visnyk NTUU «KPI»*, pp. 7.
5. Plakhotnik O.O., Chernyavska, I.M. (2014) Mekhanizm zabezpechennya staloho rozvytku promyslovosti Ukrayiny v umovakh nestabilnoyi heopolitychnoyi sytuatsiyi. *Efektivna ekonomika* [The mechanism of ensuring the sustainable development of Ukrainian industry in an unstable geopolitical situation]. *Elektronne naukovе fakhove vydannya*, vol. 11. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2020/5.pdf (accessed 12 December 2020).
6. Chaykivskyy I.A. (2014) Mekhanizmy zabezpechennya staloho rozvytku silskohospodarskykh pidpryyemstv [Mechanisms for sustainable development of agricultural enterprises]. *Innovatsiyna ekonomika*, vol. 6, pp. 108–114. (in Ukraine)
7. Radchenko O.V. (2009) Katehoriya «mekhanizm» u systemi derzhavnoho upravlinnya [Category "mechanism" in the system of public administration]. *Derzhava ta rehiony*, vol. 3, pp. 64–69.
8. Alberda T.H. (2013) Mekhanizm yak zahalnonaukova i pravova katehoriya (pravovyy mekhanizm) [Mechanism as a general scientific and legal category (legal mechanism)]. *Molodyy vchenyy*, vol. 2 (02), pp. 64–68.
9. Fedorchak O.V. (2008) Klasyfikatsiya mekhanizmiv derzhavnoho upravlinnya [Classification of mechanisms of public administration]. *Demokratychnе vryaduvannya*, vol. 1, pp. 10–12.
10. Luzan Y.Y. (2010) Orhanizatsiyno-ekonomichnyy mekhanizm zabezpechennya rozvytku ahropromyslovoho vyrobnytstva Ukrayiny: teoretyko-metodolohichnyy aspekt [Organizational and economic mechanism for ensuring the development of agro-industrial production of Ukraine: theoretical and methodological aspect]. Extended abstract of doctor's thesis. Kyiv: NNTS IAE. (in Ukraine)
11. Sidlyar O.I. (2014) Skladovi staloho rozvytku ahrarnoho sektora ekonomiky [Components of sustainable development of the agricultural sector of the economy]. *Efektivna ekonomika. Elektronne naukovе fakhove vydannya*, vol 11. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3561> (accessed 12 December 2020).
12. Ivanov V.A. (2011) Metodologicheskiye osnovy ustoychivogo razvitiya agrarnogo sektora [Methodological foundations of sustainable development of the agricultural sector]. *Ekonomicheskiye i sotsial'nyye peremeny: fakty, tendentsii, prognoz*, vol. 4(16). pp. 109–121.

13. Mikula N.A. (2013) Faktorni vplyvy na stalyy rozvytok silskykh terytoriy prykordonnykh rehioniv [Factor influences on sustainable development of rural areas of border regions]. *Naukovy visnyk Bukovynskoho derzhavnogo finansovo-ekonomichnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, vol. 1, pp. 237–246.
14. Popova O.L. (2009) Stalyi rozvytok ahrosfery Ukrainy: polityka i mekhanizmy [Sustainable development of the agrosphere of Ukraine: policy and mechanisms]. NAN Ukrainy; In-t ekon. ta prohnozuv. NAN Ukrainy, Kyiv, Ukraine. (in Ukraine)

Иванченко В. А.

Государственное предприятие

«Государственный дорожный научно-исследовательский институт имени Н. П. Шульгина»

СТРАТЕГИЧЕСКИЕ НАПРАВЛЕНИЯ ФОРМИРОВАНИЯ МЕХАНИЗМОВ ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ

Резюме

Исследованы стратегические направления формирования механизмов устойчивого развития предпринимательства в сельском хозяйстве, среди которых можно выделить экологический, социальный и экономический. Эти три направления обеспечиваются реализацией соответствующих механизмов – экономического развития, социального развития и экологического развития. Реализация каждого из механизмов обеспечивает процесс устойчивого развития предпринимательства в сельском хозяйстве. Каждый из механизмов имеет ряд составляющих, без реализации которых процесса устойчивого развития не будет. Среди составляющих механизма экономического развития можно выделить соблюдение экономических законов, развитие производственного потенциала, уменьшение расхода и оптимизацию производства. Механизм социального развития включает использование ресурсосберегающих технологий, обеспечение безотходного производства и соблюдение естественных законов. Механизм экологического развития среди составляющих имеет развитие человеческого капитала, повышение его благосостояния, образования и качества жизни, введение полной занятости и солидарной ответственности.

Ключевые слова: механизм устойчивого развития, направления формирования механизмов устойчивого развития, механизм экономического развития, механизм социального развития, механизм экологического развития.

Ivanchenko Vitalii

M. P. Shulgin State Road Research Institute State Enterprise

STRATEGIC DIRECTIONS FOR FORMING MECHANISMS OF ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURSHIP IN AGRICULTURE

Summary

There are numerous studies in scientific circles, but today there are still a number of unresolved issues regarding the formation of mechanisms to ensure sustainable development of entrepreneurship in agriculture. The main purpose of this work is to reveal and characterize the strategic directions of formation of mechanisms of sustainable development of entrepreneurship in agriculture and to characterize the components of these mechanisms. The strategic directions of formation of mechanisms for sustainable development of entrepreneurship in agriculture have been investigated, among which ecological, social and economic ones can be distinguished. These three areas are ensured by the implementation of the appropriate mechanisms – economic development, social development and environmental development. The implementation of each of the mechanisms ensures the process of sustainable development of entrepreneurship in agriculture. Each of the mechanisms has a number of components, without which the sustainable development process will not take place. Among the components of the mechanism of economic development, one can single out the observance of economic laws, the development of production potential, reduction of consumption and optimization of production. The mechanism of social development includes the use of resource-saving technologies, ensuring waste-free production and observance of natural laws. The mechanism of environmental development among the components has the development of human capital, an increase in its well-being, education and quality of life, the introduction of full employment and joint responsibility. Strategic directions of formation of mechanisms of maintenance of sustainable development of business in agriculture should provide effective production of agricultural products and improvement of social and economic and industrial working conditions; increase of real incomes of the population; growth of educational and cultural level of the population; creating favorable conditions for health, motherhood and childhood in rural areas; building a socially oriented economy; greening of production; increasing the level of balance of the economy by reorienting the production of means of production to meet the needs of the population.

Keywords: mechanism of sustainable development, directions of formation of mechanisms of sustainable development, mechanism of economic development, mechanism of social development, mechanism of environmental development.